זה בורר לו אחד • משמע זה בורר לו ב"ד אחד וזה אחד הרי ששה ושניהם בוררין להם עוד אחד הרי ט' והייט דקא מתמה מאי זה בורר כו' הא בתלתא סגי: **גמ'** **מאי** זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד • פ"ה דמשמע דלהוו ט' מיהו זה בורר לו ב"ד אחד הרי ג' וזה בורר לו ב"ד אחד הרי ג' ששה ושניהם בוררים להם ב"ד אחר הרי ט' ולהכי מתמה בתלתא סגי ולא נהירא שהרי משמעות הלשון אינו כן דמ"ל דהקשות בהדיא הא נופא קשיא דיש"ל אסיפא אמרת דיני ממונות בשלשה - *זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד ושניהן בוררין להן עוד אחד דברי ר"מ וחכמים אומרים *שני דיינין בוררין להן עוד אחד; זה פוסל דיינו של זה וזה פוסל דיינו של זה דברי ר' מאיר וחכמים אומרים ¹אימתי בזמן שמביא עליהן ראיה שהן קרובין או פסולין, אבל אם היו כשרין או ²מומחין מפי בית דין אנו יכול לפוסלן; זה פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים ³אימתי בזמן שמביא עליהן ראיה שהן קרובין או פסולין אבל אם היו כשרין אינו יכול לפוסלן: **גמ'** מאי זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד בתלתא סגי? והכי קאמר כשזה בורר לו ב"ד אחד וזה בורר לו ב"ד אחד שניהן בוררין להן עוד אחד, ואפילו לזה מצי מעכב *ודאמר ר' אלעזר לא שנו אלא מלזה אבל לזה - כופין אותו ודן בעירו? כדאמר רבי יוחנן בערכאות שבסוריא שנו הכא נמי בערכאות שבסוריא שנו אבל מומחין לא, רב פפא אמר אפילו תימא מומחין כגון בי דינא דרב הונא ודרב חסדא דקאמר ליה מי קא מטרחנא לך, תנן [רבי"א] שני דיינין בוררין להן עוד אחד ואי ס"ד כדקאמרינן ב"ד, בית דין בתר דפסלי להו אזלו וברור להו בי דינא אחרינא? ועוד מאי "זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד" אלא [ר"ת קו(ה)] *(כשזה בורר לו דיין אחד וזה בורר לו דיין אחד שניהן בוררין להן עוד אחד) מאי שנא דעבדי הבי? אמרי במערבא משמיה דר' זירא "מתוך שזה בורר לו דיין אחד וזה בורר לו דיין אחד ושניהן בוררין להן עוד אחד" צא הדין לאמיתו: וחכמים אומרים (ירושלמי) בר"א: דבר"ר יהודה אמר רב אמי בדרב יהודה אמר רב אמי פליגי דאמר רב יהודה אמר רב "אין העדים חותמין על השטר אלא א"כ יודעין מי חותם עמהן" רבי מאיר ליה ליה דרב יהודה אמר רב, ורבנן אית להו דרב יהודה אמר רב: לא, דכולי עלמא אית להו דרב יהודה אמר רב, ודעת הדיינין כ"ע לא פליגי דבעינן, כי פליגי דעת בעלי דינין ר"מ סבר דעת בעלי דינין נמי בעינן ורבנן סברי דעת הדיינין בעינן דעת בעלי דינין לא בעינן. גופא אמר רב יהודה אמר רב "אין העדים חותמין על השטר כו' תניא כך היו נקיי הדעת שבירושלים עושין לא היו חותמין על השטר אלא א"כ יודעין מי חותם עמהן, ולא היו יושבין בדין אלא א"כ יודעין מי יושב עמהן, ולא היו נכנסין בסעודה אלא אם כן יודעין מי מיסב עמהן: זה פוסל דיינו כו': כל כמיניה דפסיל דיינו' א"ר יוחנן בערכאות שבסוריא שנו אבל מומחים לא, מדקתני סיפא [רבי"א] אימתי בזמן שמביא ראיה שהן קרובין או פסולין אבל אם היו כשרין או מומחין מפי ב"ד אינו יכול לפוסלן מכלל דר' מאיר מומחין נמי קאמר: ה"ל אבל אם היו כשרין נעשו כמומחין מפי ב"ד ואינו יכול לפוסלן: ת"ש אמרו לו לר"מ לא כל הימנו שפוסל דיין שמומחה לרבים אימא לא כל הימנו שפוסל דיין שהמחוה רבים עליהם תניא נמי הכי לעולם פוסל והולך עד שיקבל *עליו ב"ד שמומחה לרבים דברי ר"מ: הא עדים כמומחין דמי ואמר ר"מ זה פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה: הא איתמר עלה *אמר ריש לקיש פה קדוש יאמר דבר זה תני עדיו ולמאי אילימא לממון, ²רחמנא פסליה אי לשבועה, ³היכמי מהימן כבי תרי לעולם לממון - *לא צריכא דקבליה עליה כבי תרי, מאי קמ"ל דמצי הדר ביה, תנינא אמר לו נאמן עלי אבא *נאמן עלי אביך נאמנין עלי ג' רועי בקר ר"מ אומר יכול לחזור בו ורבי"א אינו יכול לחזור בו ואמר

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלא היק זה כנ"ל ותוקלם ממתק: (ב) ר"ש ר"ה וכנן כו' הגון. נ"כ ס"א אלו היו בעלי דיינין בוררין שאם לא יהא הגון ולא יהיו הבנים יכולין לומר אין אנו יוכלין עם זה לפי שמכיר אותו אבל כשבורר לו זה אחד וזה אחד אם אחד מהן אמר איני יוכל עם זה אין לחוש על כך דליכא כיסופא דאמרי לא איתקבעו דינא: (ג) ר"ה דקבלו עליו כבי תרי: (ד) תוס' ד"ה כדי וכו' וזה אלו ובניסס הבליעי יאמ': (ה) [לקמן לא: ס"ש היכמ] [לקמן לא: ס"ש היכמ]

[עי' תוס' לעיל ה. ד"ה דן]

[ע"ש היטב]

[לקמן כד.]

[לקמן כד. ד"ה אלא אלא]

[לקמן כד. ד"ה אלא]

הכי קנני אם היו כשרין נעשו כמומחין ואין יכול לפוסלן. נמצאת הלוקחן בכשרין ולא במומחין אבל במומחין אפילו ר' מאיר מודה שאין יכול לפוסלן. תניא נמי הכי לעולם פוסל והולך עד שיקבל עליו בשני ב"ד מומחה לרבים דברי ר' מאיר ש"מ דבמומחה מודה ר' מאיר: זה פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה דברי ר' מאיר אמר ריש לקיש פה קדוש יאמר דבר זה תני עדיו וכנון דקבליה עליה כבי

גליון השס"ם גמ' ל"ל דקבלי עלי' כבי תרי. לפ"ז מדקתני זה פוסל וזה פוסל דייו כין שהתובע קיבל עליו מד כבי תרי כין שהתובע קיבל עליו כן. מ"כ מוכח דכין כאתן וכין במחוה פליגי לפ"ז מאי קמ"ל דמצי הדר ביה תנינא הא מ:תם ה"מ דפליגי רק במחוה כדס"ל שמואל שם לו רק כאתן כדס"ל לרבא שם. לזה מיקמרין מתני' דהכא זה פוסל דמוכח דבתרוייהו פליגי:

[מבינה] ◇ ר' מאיר ר"א וחכ'

[מבינה] ◇ ב הסברים מאיר "צ בירור לן אל..

נוטא/מבינה

[מבינה] ◇ "ר"מאיר/ר"א" נסיון ודמיון לדאמרי דינו של כך כאמר תנאים

◇ הסברים מאמר לא וחכ' בזכון בחיות ד"ן (ב)

ד"ה/ר"ינא אינם מתחברים יחד אלא אלו יוצרים מי דאמרה

נוטא/מבינה

[מבינה] ◇ ר' יוחנן מסבר (כא דאמר ר"מ לב פוסל דיינו אינו כולל לפסול מומחין

◇ קושיות על ר' יוחנן

מלגים לבין בפוסלין עדיו אחר

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ז מהל' סנהדרין הלכה ט' סמג עשין עז טוש"ע ח"מ סי' יג סעיף ג:

ב ב טוש"ע שם סעיף ד:

ג ג מיי' פ"ב מהל' עדות הלכה ז סמג לאוין ריד טוש"ע ח"מ סי' לד סעיף כד כה:

ד ד ה ו מיי' פ"ז מהל' סנהדרין הלכה ז סמג עשין ז טוש"ע ח"מ סי' ז סעיף י וסי' לד סעי' ז טוש"ע ח"מ סי' קפ סעיף כ:

ז ט מיי' פ"ח מהל' עדות הלכה ט' וס"ה מהל' עדות הלכה ז סמג לאוין ריג טוש"ע ח"מ סי' לב סעיף יג:

ז י מיי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' פז סעיף ג:

רבינו חננאל

דיני ממונות בשלשה. זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד כו'. אסיק' מתוך שזה בורר דיין אחד וזה בורר לו דיין אחר ושניהם בוררין להם [עוד] אחר יוצא הדין לאמיתו והני מילי בב"ד אחד אבל בשתי בתי דיינין לזה לא מצי מעכב כו' אלעזר דאמר לא שנו אלא מלזה אבל אם אמר לזה לב"ד הגדול אוילנא כופין אותו ודן בעירו. א"ר יוחנן ובערכאות שבסוריא אין כופין וחכ"א שני הדיינין בוררין להן עוד אחד. אסיק' דעת הדיינין להתרצות מי ישב עמהן כולי עלמא לא פליגי דבעינן כדתניא נקיי הדעת שבירושלים לא היו דנין עד שידעו מי חותם עמהן. ואין יושבין בדין עד שידעו מי ישב עמהן. ואין נכנסין בסעודה עד שידעו מי נכנס עמהן כי פליגי בדעת בעלי דינין [ר"מ סבר דעת בע"ד] בעינן ורבנן סברי לא בעינן דעת בעלי הדין: זה פוסל דיינו של זה וזה פוסל דיינו של זה ואקשינן כל כמיניה דפסיל דיינו ואיקמה ר' יוחנן לתניתין בערכאו' שבסוריא אבל מומחין לא והא מדקתני סיפא וחכ"א אימתי יכול לפוסלן בזמן שמביא ראיה שהן קרובין אי פסולין אבל אם היו כשרין [או] מומחין אין יכול לפוסלן מכלל דר' מאיר אפילו במומחין פליגי ויקתני יכול לפוסלן ושנינן הכי קנני אם היו כשרין נעשו כמומחין ואין יכול לפוסלן. נמצאת הלוקחן בכשרין ולא במומחין אבל במומחין אפילו ר' מאיר מודה שאין יכול לפוסלן. תניא נמי הכי לעולם פוסל והולך עד שיקבל עליו בשני ב"ד מומחה לרבים דברי ר' מאיר ש"מ דבמומחה מודה ר' מאיר: זה פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה דברי ר' מאיר אמר ריש לקיש פה קדוש יאמר דבר זה תני עדיו וכנון דקבליה עליה כבי תרי לעולם לממון לא צריכא דקבליה עליה כבי תרי מאי קמ"ל דמצי הדר ביה תנינא אמר לו נאמן עלי אבא נאמן עלי אביך נאמנין עלי ג' רועי בקר ר"מ אומר יכול לחזור בו ורבי"א אינו יכול לחזור בו ואמר

ואמר רב דימי כגון דקבליה בחד • דימה למה לי לאתויי הא דרב דימי ויש לומר דלא נלע דרב דימי לא הוה קשיא ליה תגינא דלא מהתם ה"א דמיירי דקביל עליה כבי תרי דהוי תרתי לריעותא והתם קאמר ר"מ דיכול לחזור אבל בחדא לריעותא לא אמר רבי מאיר דיכול לחזור בו ומשום הכי מייתי מילתיה דרב דימי דקא משמע לן דאפילו בחדא ריעותא קאמר ר' מאיר יכול לחזור בו וקא מקשי שפיר תגינא:

ורבנן סברי צריך לברר • ס"א לעגמרא לעשן אחרון דרבנן סברי לצריך לברר ס' אם יאמר אדם בב"ד אבינא ב' כיתי עדים כשרים צריך לברר דבריו ולהבינו שתי כיתי עדים כשרים ואם לא הבינם כשרים יפסיד הלכך אינו יכול לפסול הראשונים שאם הראשוני פסולים זה לא יגבה חוזו בעדים אחרונים שצריך לברר ולהבינו כולם כשרים וקשה לר"מ דבפ' גט פשוט (ג"ב קפט: ושם) משמע דאפילו מאן דאמר צריך (נ) היינו לכתחילה יאמרו לו ב"ד ברר דבריך אבל מכל מקום אם אין יכול לברר בכך לא יפסיד וגרלה לר"מ כפ"ה לעשן אחרון ר"מ סבר צריך לברר הלכך יכול לפסול הראשונים לפי שלא יפסיד שום דבר אם הראשונים פסולין לפי שבית דין אומרים לו ברר דבריך דמסתמא יעשה מה שב"ד יאמר עליו וא"כ לא יפסיד לפסול הראשונים שמתקיים העדות בשאר בעלה

ואמר רב דימי ברי דרב נחמן בריה דרב יוסף כגון דקבליה עליה בחד: צריכא: דאי תנא אבא ואביך בהא קאמרי רבנן דלא מצי הדר ביה משום דאבא ואביך חזו לעלמא אבל חד כבי תרי דלעלמא לא חזי אימא מודו ליה לר"מ ואי אשמעינן בהא, בהא קאמר ר"מ, אבל בההיא אימא מודו להו לרבנן, צריכא: הא מדקתני רישא דיינו וסיפא עדיי אלמא דוקא קתני: אמר ר' אלעזר אבא הוא ואחד לפוסלן, כל כמיניה נוגע בעדותו הוא? אמר רב אחא בריה דרב איקא כגון שקרא עליו ערער, ערער דמאי: אילימא ערער דגזלנותא כל כמיניה נוגע בעדותו הוא אלא ערער דפגם משפחה: ר' מאיר סבר הני אמשפחה קמסהדי ואיהו ממילא קפסיל ורבנן סברי סוף סוף נוגע בעדותו הוא כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מחלוקת בשתי כיתי עדים דר' מאיר סבר צריך לברר ורבנן סברי אינו צריך לברר אבל בכת אחת דברי הכל אין יכול לפוסלן, אמרו לפניו רב אמי ורב אסי אין שם אלא כת אחת מהו, אין שם אלא כת אחת והאמרת אבל בכת אחת דברי הכל אין יכול לפוסלן אלא, נמצאת כת שניה קרובין או פסולין מהו? אמר לה: כבר העידו עדים הראשונים איבא דאמרי אמר רב אשי כבר העידו עדים הראשונים, נימא בפלוגתא דרבי ורבן שמעון בן גמליאל קמיפלגי דתניא הבא לידון בשטר ובחזקה נידון בשטר דברי רבי רשב"ג אומר נידון בחזקה והוינן בה בחזקה ולא בשטר אלא אימא אף בחזקה וקיי"ל דבצריך לברר פליגי לא, אליבא דרשב"ג כ"ע לא פליגי, כי פליגי אליבא דרבי ורבנן אמרי לך עד כאן לא קאמר רבי התם אלא בחזקה דמכח שטרא קאתי אבל הכא דתני עדים לאו מכח עדים אחריני קאתו אפילו רבי מודה דא"צ לברר כי אתא רבין אמר רבי יוחנן ורישא בעדים

ואמר רב דימי בריה דרב נחמן בריה דרב יוסף כגון דקבליה עליה בחד: צריכא: דאי תנא אבא ואביך בהא קאמרי רבנן דלא מצי הדר ביה משום דאבא ואביך חזו לעלמא אבל חד כבי תרי דלעלמא לא חזי אימא מודו ליה לר"מ ואי אשמעינן בהא, בהא קאמר ר"מ, אבל בההיא אימא מודו להו לרבנן, צריכא: הא מדקתני רישא דיינו וסיפא עדיי אלמא דוקא קתני: אמר ר' אלעזר אבא הוא ואחד לפוסלן, כל כמיניה נוגע בעדותו הוא? אמר רב אחא בריה דרב איקא כגון שקרא עליו ערער, ערער דמאי: אילימא ערער דגזלנותא כל כמיניה נוגע בעדותו הוא אלא ערער דפגם משפחה: ר' מאיר סבר הני אמשפחה קמסהדי ואיהו ממילא קפסיל ורבנן סברי סוף סוף נוגע בעדותו הוא כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מחלוקת בשתי כיתי עדים דר' מאיר סבר צריך לברר ורבנן סברי אינו צריך לברר אבל בכת אחת דברי הכל אין יכול לפוסלן, אמרו לפניו רב אמי ורב אסי אין שם אלא כת אחת מהו, אין שם אלא כת אחת *והאמרת אבל בכת אחת דברי הכל אין יכול לפוסלן אלא, נמצאת כת שניה קרובין או פסולין מהו? אמר לה: כבר העידו עדים הראשונים איבא דאמרי אמר רב אשי כבר העידו עדים הראשונים, נימא בפלוגתא דרבי ורבן שמעון בן גמליאל קמיפלגי דתניא הבא לידון בשטר ובחזקה נידון בשטר דברי רבי רשב"ג אומר נידון בחזקה והוינן בה בחזקה ולא בשטר אלא אימא אף בחזקה וקיי"ל דבצריך לברר פליגי לא, אליבא דרשב"ג כ"ע לא פליגי, כי פליגי אליבא דרבי ורבנן אמרי לך עד כאן לא קאמר רבי התם אלא בחזקה דמכח שטרא קאתי אבל הכא דתני עדים לאו מכח עדים אחריני קאתו אפילו רבי מודה דא"צ לברר כי אתא רבין אמר רבי יוחנן ורישא בעדים

ואמר רב דימי כגון דקבליה עליה בחד • דאמר מר לעולם אין כל דבר ודבר שבמשנה אלא בשנים ואם כן מה לי לאתויי הא דרב דימי ויש לומר דלא נלע דרב דימי לא הוה קשיא ליה תגינא דלא מהתם ה"א דמיירי דקבל עליה כבי תרי דהוי תרתי לריעותא והתם קאמר ר"מ דיכול לחזור אבל בחדא לריעותא לא אמר רבי מאיר דיכול לחזור בו ומשום הכי מייתי מילתיה דרב דימי דקא משמע לן דאפילו בחדא ריעותא קאמר ר' מאיר יכול לחזור בו וקא מקשי שפיר תגינא:

ורבנן סברי צריך לברר • ס"א לעגמרא לעשן אחרון דרבנן סברי לצריך לברר ס' אם יאמר אדם בב"ד אבינא ב' כיתי עדים כשרים ואם לא הבינם כשרים יפסיד הלכך אינו יכול לפסול הראשונים שאם הראשוני פסולים זה לא יגבה חוזו בעדים אחרונים שצריך לברר ולהבינו כולם כשרים וקשה לר"מ דבפ' גט פשוט (ג"ב קפט: ושם) משמע דאפילו מאן דאמר צריך (נ) היינו לכתחילה יאמרו לו ב"ד ברר דבריך אבל מכל מקום אם אין יכול לברר בכך לא יפסיד וגרלה לר"מ כפ"ה לעשן אחרון ר"מ סבר צריך לברר הלכך יכול לפסול הראשונים לפי שלא יפסיד שום דבר אם הראשונים פסולין לפי שבית דין אומרים לו ברר דבריך דמסתמא יעשה מה שב"ד יאמר עליו וא"כ לא יפסיד לפסול הראשונים שמתקיים העדות בשאר בעלה

ומאמר רב דימי • הא דקתני נתן עלי אבא כגון דקבליה עליה בחד דיין ויש שנים כשרין ממנו ואפילו הכי כיון דפסול מדאורייתא מלי הדר ביה הכא נמי כיון דחד לממון לא מתכשר מלי הדר ביה: פגמה דווקא קפני • מדשני במילתיה דבדיינין נקט לשון יחיד ובעדים נקט לשון רבים ולייתא לדרים לקיש והדרא קשיין לדוכתא והא עדים כמומחין דמר: פ"ר פגעור • סיפא גבי עדים בבא הוא ואחר לפוסלן דאו לו מרי דמסהדי לפסולה ומהימני, ודיינין = בערכאות שבסוריא כדאוקימנא ולא פסול ממש קאמר אלא בעינא כי דינא מעליא: נוגע בעדותו סוף • האי בעל דין דמשום דלא ניסהוד עליה קאתי למיפסליה: שקרא עליו ערער • בעל דין אומר לפניו על מה הוא פוסלו ויש אחר עמו: ערער • שמן של פסול: דגזלנותא • מעיד עליו הוא ואחר שגזלן הוא: נוגע בעדותו סוף • משום דלא נסהיד עליה קאמר: דפגם משפחה • עבד הוא ממשפחת עבד שלא נשתחרר בא ופסול הוא ומשפחתו: אמשפחה קמסהדי • ולא משום האי לחודיה מסהדי הלכך סהדותא אחריתא הוא ולא כנוגע בעדות דמי: מחלוקת בשתי כיתי עדים • שאמר בעל דין בפניו יש לי שתי כיתי עדים בדבר זה, הבינו כת ראשונה ועמד הלוה ואחר ואמר פסולין הן דהשתא לא לנוגע בעדות הוא שהרי אמר מלוה שיש לו כת אחרת ואם ביקש ולא מצא יפסיד אבל אם לא ר"מ לא ביקש ולא מצא לא יפסיד לא לעמיד על האמת כל דבריו שעומדים בדין ודכי מיפסלי אף לעדיות אחרות ואם ביקש ומצא כת אחרת כשירה אף ע"פ שראשונה נפסלה הרי בירר דבריו שאמר להבינם הבינו והוא לא דק דסבור שכשרים היו: ורבנן סברי אין צריך לברר • ויכול אומר אין לי עוד ונמצא זה נוגע בעדותו הוא ולא מיפסלי אפי' בעדות זו: נמצאת כת שניה קרובין או פסולין • אם אמרו לי עוד ונמצא זה נוגע בעדותו הוא ולא מיפסלי אפי' בעדות אחרונות אמר לה אמר לך אמר לך אמר לך